

Ogólnopolskie badanie liczby osób bezdomnych w nocy z 13 na 14 lutego 2019 r.

Ogólne wskazówki dotyczące sposobu realizacji badania

I. Sposób koordynacji działań:

- Każde województwo wyznacza **wojewódzkiego koordynatora badania**.
- Podobnie w każdej gminie powinien być wyznaczony **gminny koordynator badania**.

Koordynator gminny podlega pod wojewódzkiego koordynatora badania.

Sprawne przeprowadzenie badania wymagać będzie zaangażowania wszelkich dostępnych służb: pracowników policji, straży gminnej lub miejskiej, centrów zarządzania kryzysowego, pracowników ośrodków pomocy społecznej, pracowników placówek noclegowych dla osób bezdomnych, pracowników organizacji pozarządowych zajmujących się pomocą dla osób bezdomnych, wolontariuszy. W trakcie badania konieczna będzie ścisła współpraca wszystkich w/w służb, stała wymiana informacji odnośnie aktualnych map grupowania się bądź przebywania osób bezdomnych itp.

- ✓ **Szczególnie ważna będzie rola straży gminnej lub miejskiej oraz policji w celu dotarcia do osoby bezdomnej przebywającej w miejscu niemieszkalnym (ogródki działkowe, parki itp.) - zwłaszcza w nocy**

Zaleca się tworzenie mieszanych grup osób przeprowadzających badanie w terenie, tj. skupiających kilku przedstawicieli różnych służb w danej grupie.

II. Zakres miejsc w jakich powinna być zbierana informacja o osobach bezdomnych:

- noclegownie;
- schroniska dla osób bezdomnych;
- schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi;
- ogrzewalnie;
- domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży;
- ośrodki interwencji kryzysowej;
- specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- szpitale, hospicja, ZOL-e, inne placówki zdrowia;
- zakłady karne, areszty śledcze;
- izby wytrzeźwień, pogotowia socjalne;
- pustostany, domki na działkach, altany działkowe;
- miejsca niemieszkalne: ulice, klatki schodowe, dworce PKP i PKS, altany śmietnikowe, piwnice itp.;
- inne miejsca.

Wszystkie podmioty, które będą zaangażowane w realizację badania powinny być o tym wcześniej oficjalnie powiadomione.

III. Określenie liczby osób bezdomnych

Aby zdiagnozować liczbę osób bezdomnych należy zsumować:

- 1) liczbę osób bezdomnych spędzających noc z 13 na 14 lutego 2019 r. w placówkach noclegowych,
- 2) liczbę osób bezdomnych spędzających noc w tzw. miejscach „niemieszkalnych” (ogródki działkowe, parki itp.), poza placówkami udzielającymi schronienia.

W pierwszym przypadku należy policzyć osoby bezdomne, które spędzą noc z 13 na 14 lutego 2019 r. we wszystkich placówkach noclegowych na badanym terenie.

W drugim przypadku należy dotrzeć do osoby bezdomnej przebywającej w miejscu niemieszkalnym. Można to będzie zrealizować poprzez:

- przeprowadzenie badania w ciągu dnia – badanie będzie wtedy łatwiejsze do zrealizowania, może jednak wtedy wystąpić błąd „**dublowania**” się danych.
- przeprowadzenie badania wieczorem i w nocy z 13 na 14 lutego 2019 r. W tym przypadku ryzyko wystąpienia błędu „dublowania się” danych jest mniejsze. Osoba bezdomna przebywa w nocy tylko w 1 miejscu: albo w miejscu „niemieszkalnym”, albo w placówce noclegowej.

Aby badanie liczby osób bezdomnych było wiarygodne, należy ustrzec się błędu „**dublowania się danych**”, tzn. że ta sama osoba może być liczona co najmniej 2 razy. Taka ewentualność może wystąpić jeśli np. liczenie osób bezdomnych w miejscach „niemieszkalnych” (ogródki działkowe, parki itp.) będzie przeprowadzone w ciągu dnia, a następnie do uzyskanej liczby, bez przeprowadzenia dodatkowej weryfikacji, bezkrytycznie doda się ogólną liczbę osób bezdomnych, które spędziły nocleg w placówkach noclegowych (jeśli część osób zlokalizowanych w ciągu dnia w miejscach „niemieszkalnych”, zdecyduje się spędzić nocleg w placówkach noclegowych – może wystąpić błąd dublowania się danych).

W takiej sytuacji konieczne będzie dodatkowe zweryfikowanie uzyskanych z placówek noclegowych informacji. Każda osoba bezdomna spędzająca nocleg w placówce noclegowej powinna być zapytana, czy została już wcześniej zarejestrowana przez osoby realizujące badanie w miejscu niemieszkalnym w ciągu dnia. Jeśli osoba potwierdzi, że zarejestrowano ją już wcześniej w miejscu niemieszkalnym – wówczas takiej osoby nie należy już uwzględniać w badaniu (aby uniknąć „dublowania” się danych).

Decyzję o wyborze sposobu przeprowadzenia badania podejmuje koordynator wojewódzki.

Za zebranie i wprowadzenie danych do systemu Centralnej Aplikacji Statystycznej o liczbie osób bezdomnych na terenie danej gminy, odpowiada ośrodek pomocy społecznej.

Informację o liczbie osób bezdomnych (z podziałem na mężczyzn, kobiety i dzieci oraz miejsce ich przebywania) znajdujących się na terenie gminy w czasie badania, gminy powinny wprowadzić do „Sprawozdania jednorazowego **DPS-IV-146-KS/2019** – Ogólnopolskie badanie liczby osób bezdomnych – 2019”.

Termin wypełnienia przez gminy sprawozdania jednorazowego: **do 1 marca 2019 r.**

Ostateczny termin zatwierdzenia sprawozdania jednorazowego w CAS przez Wydział Polityki Społecznej – do 8 marca 2019 r.

IV. Kwestionariusz osoby bezdomnej

Kwestionariusz w wersji elektronicznej powinien być przez Gminę (lub inny wyznaczony podmiot) rozesłany do wszystkich podmiotów, które będą brać udział w badaniu, tj. do komend policji, straży miejskiej, placówek noclegowych w których mogą przebywać osoby bezdomne (np. do schronisk dla osób bezdomnych), ale także do zakładów karnych, szpitali itp.

Wszystkie osoby biorące udział w badaniu powinny być wyposażone w papierowe wydruki *Kwestionariusza osoby bezdomnej*.

Uwaga: Nie zawsze będzie możliwe całkowite wypełnienie kwestionariusza. Np. osoba bezdomna odmówi udziału w wywiadzie lub odmówi odpowiedzi na konkretne pytanie. Proszę wtedy wpisać do kwestionariusza tylko te informacje, które są możliwe do uzyskania.

W wyjątkowych przypadkach, jeśli kwestionariusz będzie wypełniany przez osobę bezdomną przebywającą przez dłuższy czas w placówce noclegowej (np. w schronisku, zakładzie karnym, szpitalu itp.) i ze względów organizacyjnych będzie bardzo utrudnione przeprowadzenie w placówce wszystkich wywiadów w nocy z 13 na 14 lutego 2019 r., wówczas dopuszczalne jest przeprowadzenie części wywiadów także w dobie poprzedzającej badanie lub w dobie następującej po badaniu.

Wszystkie wypełnione kwestionariusze powinny być niezwłocznie przekazane do Gminnego koordynatora badania.

Gminy wprowadzają informacje z kwestionariusza do sprawozdania jednorazowego **DPS-IV-146-KS/2019** w terminie **do 1 marca 2019 r.**

V. Definicja osoby bezdomnej.

W trakcie badania należy uwzględnić definicję osoby bezdomnej z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej* (Dz. U. z 2018 r. poz. 1508, z późn. zm.). Zgodnie z art. 6 pkt 8 ustawy - za osobę bezdomną uważa się: (...) *osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.*

Inaczej mówiąc, w tym rozumieniu osobą bezdomną jest osoba, która:

- 1) **nie zamieszkuje w lokalu mieszkalnym** (warunek ten zawsze musi być spełniony)
- 2) nie jest zameldowana na pobyt stały
- 3) jest zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania przy czym „lokałem, w którym nie ma możliwości zamieszkania” jest w szczególności:
 - lokal, który należy opuścić w związku z wyrokiem eksmisyjnym bądź sądowym zakazem kontaktowania się z dotychczasowymi współlokatorami np. w wyniku konfliktów rodzinnych;
 - lokal, w którym nie można zamieszkać z powodu zagrożenia życia lub zdrowia spowodowanego np. złym stanem technicznym budynku;
 - lokal, do którego faktycznie nie można powrócić w wyniku sprzeciwu, odmowy dostępu ze strony innych zameldowanych tam osób.

Osobą bezdomną jest natomiast osoba, która zamieszkuje placówkę noclegową dla osób bezdomnych (schronisko, noclegownię itp.), ponieważ placówki te nie są lokalami

mieszkalnymi w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy. Osobą bezdomną jest także osoba przebywająca poza placówkami noclegowymi dla osób bezdomnych, np. na klatce schodowej, na dworcu, na działce itp. (przy czym w obu w/w przypadkach spełniony musi być warunek, że osoba nie ma możliwości zapewnić sobie własnym staraniem zamieszkania w lokalu mieszkalnym).

W trakcie realizacji badania należy zwrócić szczególną uwagę na sytuację osób przebywających na ogródkach działkowych. W przypadku stwierdzenia, iż osoby te od dłuższego czasu mieszkają w warunkach zbliżonych do mieszkalnych, nie należy ich obejmować badaniem i zaliczać do osób bezdomnych.

VI. Bezpośrednia pomoc osobom bezdomnym w trakcie realizacji Ogólnopolskiego badania liczby osób bezdomnych

Ogólnopolskie badanie liczby osób bezdomnych jest okazją dotarcia do miejsc grupowania się osób bezdomnych na danym terenie oraz umożliwi udzielenie bezpośredniej pomocy osobom bezdomnym (zwłaszcza tym, znajdującym się poza placówkami noclegowymi), do których będą docierać realizatorzy badania. Osobom bezdomnym należy udzielić wtedy natychmiastowej pomocy, dostarczyć posiłek czy ciepłą odzież.